

LIBRI QVARTI
TITVLVS PRIMVS,

De Miraculis.

S V M M A R I V M

- 1 Homini à Natura infra quaedam propensio ad Religionem est.
- 2 Christiana Religio in nullare patitur fideles suos decipi.
- 3 Neminem pro sancto venerari licet absque Ecclesie auctoritate.
- 4 Nulli licet nova miracula publicare.
- 5 Mali etiam homines, & ipsi Demones miracula interdum faciunt. Declaratur num. seq.
- 7 Miracula facere est gratia gratis data, quæ cum peccato stare potest.
- 8 Cui etiam per Malos, aut Demones aliquando Deus miracula operetur.
- 9 Idiote pro miraculis existimant ea, quæ de raro eveniunt.
- 10 Non est semper ac statim miraculis credendum.
- 11 Ad alicujus Canonizationem duo maxime requiruntur.
- 12 Miracula in persona canonizanda debent etiam post mortem facta probari.
- 13 Miracula post mortem mali non faciunt, sed solum sancti.
- 14 Absque miraculis in vita factis potest quis canonizari, non autem absque miraculis factis post mortem.
- 15 Naturalis effectus quid.
- 16 Miraculum quid. & num. seq.
- 18 Miraculum unde dicatur.
- 19 Non quicquid divina virtute fit, miraculum est.
- 20 Multa miracula non videntur ultra Nature potentiam sese extendere.
- 21 Miraculorum aliud simpliciter tale, aliud secundum quid.
- 22 Quid sit miraculum simpliciter, quid item miraculum secundum quid. & num. seq.

Quid sit Miraculum.

Q V Æ S T I O I.

LAmets argumentum hoc de Miraculis à Legali materia tantisper recedere videatur, ita ut quasi per vim inter has quæstiones Medico-Legales dictas intrusum videri possit, tamen quia non magis civiles materias, quam Canonicas pertractare decrevi, cum hæc absque dubio ad canonicas pertineat, potest non immerito inter cæteras connumerari, quæ nostri operis intentum pertinere videntur.

Quoniam ergo homini insita quædam propensio ad Religionem à Natura est, ut elicitur ex D. Thoma 2. 2. quæst. 81. art. 2. ad 3. Medic. de mirab. oper. Dei lib. 1. quæst. 21. ita ut ipsemet humanus animus à nullo edoctus superiorem quandam causam agnoscat, à qua & proprium suum ipsius esse,

& vitam, & quodcumque boni habet, emanet, & ea de re hanc esse unice colendam, ac summo honore prosequendam vel nullo admonente, aut inueniente, sed sola naturali quadam pietate eruditus existimat, hinc fit, quod ubi qualiscunque Religio tanquam falsa quædam Magistra, arcana, quæ non novit, detegens accedit, facillime quæcumque illa dicat, etiam ab omni veritate aliena, pro veris acceptat, summumque nefas autumat ab illis vel latum unguem recedere. Quam detestanda autem ea credulitas, quæ ex falsa Religione viget, existat, ipsa luce meridiana clarius est. Verumenimvero Christiana Religio unica veritatis magistra, quemadmodum omnia ab ipsomet Veritatis Verbo emanantia fideles suos edocet, sic non patitur illos in iis, in quibus hominem errare facile est, ullo modo decipi. cum igitur contingat interdum quædam opera vel Dæmonis virtute, vel Nature etiam vi, immo & supernaturalis causæ auxilio, & consensu à quibusdam fieri, quæ aut vere miracula sunt, aut talia nobis videntur, ob quorum operum evidentiam illi minime sibi debitum sanctitatis, ac Servorum Dei nomen usurpant, unde cæteri illos ut tales debito honore venerantur, idcirco sancta Mater Ecclesia neque aliquem sine ejus auctoritate pro sancto venerari nos jubet, etiam si opera miraculosa faceret, cap. Andromus de Observat. Iejun. Barbof. de offic. & potest. Episc. allegat. 97. par. 3. num. 1. neque alicui licere voluit nova miracula publicare. Ricc. in 4. prax. Episc. resp. 485. num. 1. Roderic. Quæst. Canoniz. Sanct. cap. 9. sed ad ipsam utrunque omnino decernere pertinere voluit. Et ratio prioris est, quia etiam mali homines, & ipsi Dæmones miracula faciunt, Favet illud Mart. cap. 7. Nonne in nominis tuo multas virtutes fecimus? Glos. in cap. Venerabilis de Testib. & ibi Abb. & Felin. in princ. ead. Glos. in cap. Andromus de Reliq. & Vener. Sanct. D. Thom. 2. 2. quæst. 178. art. 2. Troyl. Malvit. de Canoniz. Sanct. dub. 3. num. 3. Mascard. de Probat. concl. 262. num. 60. volum. 1. Medic. de mirab. operib. Dei lib. 1. quæst. 18. & ex nostris Thom. Erast. in disput. contra Paracels. par. 1. quod quidem non ita solum accipiendum, quod mali homines, ac Dæmones faciant opera, quæ miraculosa videantur, cum tamen talia non sint; sed quod etiam vera miracula operentur, non tamen ullus eorum ex se, sed ipsa divina virtute, ita Deo volente. Rocca de Canoniz. Sanct. cap. 10. quia miracula facere est gratia gratis data. D. Thom. 2. 2. quæst. 178. art. 1. quæ gratia cum peccato stare potest. Medic. ubi supra quæst. 21. & adducti per Roccam ibidem. quare & Balaam, & Saul, & Sibylla, & Caiphas prophetarunt, & alii non boni alia miracula fecerunt, immo hæc gratia, ut aliqui putant, transit aliquando de generatione in generationem per totum genus descendendum, Malvit. de Canoniz. Sanct. citato dub. 3. num. 24. & vide multa hujusmodi exempla apud Henric. Komman. de mirac. vivor. tit. de hereticis. R 3

ditur quor. virt. Quae vero causa sit, ob quam Deus per malos homines, & per ipsos quoque Daemones miracula operetur, ad nos non pertinet scire: dicunt tamen Theologi & Canonistae, id triplici ex causa posse contingere, ex magnitudine nempe fidei, quae sine Charitate operatur, ex virtute sanctissimi nominis Iesus invocati, & ob confusionem, & iustiorum condemnationem facientis miracula. Rota in Relat. super processu B. Andreae Corsini par. 2. vers. Amplius quaeritur. Et vide quae ad hanc rem adducit Iacob. Biderman. in Agonistic. lib. 3. cap. 4. Ratio posterioris est, quia multi hominum, idiotae praesertim & illiterati, miraculi vice pleraque acceptant, quae de raro eveniunt, ut in Auth. de Consul. vers. fin. coll. 3. Tiraquel. de leg. Connub. Glof. 1. par. 6. num. 22. Biderman. ubi supra lib. 1. cap. 6. unde ob tale non rectum miraculorum iudicium admoemur, quod non sit a nobis semper, ac statim miraculis credendum. Caballus Resp. crimin. cas. 257. num. 2. decipiuntur enim multi a falsis quibusdam miraculis, unde est illud Hierem. cap. 23. vers. 32. Et deduxerunt populum meum in mendaciis suis, & in miraculis suis.

Summa ergo cum ratione iudicium de veritate, & falsitate miraculorum sibi reservat Ecclesia, una cum iudicio de alicujus hominis sanctitate, ob quam dignus veneratione apud caeteros homines, tanquam verus Dei servus & amicus, existimandus sit.

Ad quod maxime duo requirit, vitae nimirum innocentiam, & miraculorum evidentiam, ut Canonistae testantur in cap. 1. de reliq. & vener. Sancti. & in cap. Venerabili. de Testib. Cassan. in Catal. Glor. mundi. par. 3. confid. 49. Malcard. de Probat. conclus. 262. num. 1. par. 1. Medic. ubi supra lib. 1. quest. 22. Verumtamen Ecclesia ad probandum alicujus viri sanctitatem per miraculorum testimonium, non modo vult probari, ea in vita celebrata fuisse, sed etiam post mortem facta desiderat: & ratio est, quia, ut dictum est, etiam mali miracula operantur viventes, sed post mortem non nisi Dei amici, ipsi nempe sancti, ut dictum est a Rota in Relatione super Canoniz. B. Andreae Corsini par. 2. vers. Rursus disputari solet. Quamobrem miracula in vita facta non sunt necessario probanda, sed sufficit, tantum constare de factis post mortem. Rota in relatione de Mirac. B. Teresa, in proaemio, vers. Et quamvis. Et multo majoris momenti ob eam rem existimantur miracula post mortem, quam in vita facta, ita ut absque miraculis in vita factis possit quis canonizari, non autem absque miraculis factis post mortem. eadem Rota in dicta relatione super Canoniz. B. Andr. Corsini. vers. Qua occasione. ubi eam opinionem tanquam veriore sequitur, contrariam resellens, quod etiam repetit in eadem relatione par. 4. §. 1. vers. tertium generale argumentum. In nonnullis ergo miraculis examinandis sacra Rota Romana, ut plenam & indubitam veritatem assequatur, Medicos interdum accersi jubet, eorumque sententiam exposcit, ut ipsamet testatur in eadem relatione B. Andreae Corsini par. 2. vers. ulterius per S. Thomam. Nos enim, qui Naturae operibus indefinenter insistimus, facile ea quae ab ejus operibus desciscunt, ejusque operandi potentiam exuperant, cognoscere possumus: jure merito igitur de hoc argumento agendum jam mihi propositum; circa quod videndum primo, quidnam sit miraculum, quod tamen multo clarius evadet, si ante Naturalem effectum cognoscamus, quem sic definire licet quatenus ad hoc

argumentum pertinere videtur: Naturalis effectus est Naturae opus, per suas causas consueto modo & ordine causandi productum, ex qua definitione facile elicitur, quid sit miraculum, quod tamen multi diversimode definiunt. Alii dixerunt, Miraculum esse id, cujus effectus manifestus quidem est, causa vero incognita. Bart. in tract. de Testib. nu. 57. Troyl. Malvit. ubi supra dub. 3. num. 36. Malcard. de Probat. concl. 1060. num. 1. vol. 2. nam idcirco admirationem affert miraculum, & ab hoc sic dictum est, quia ejus causa ignota est, tamen haec definitio non comprehendit veram miraculi naturam, nisi dicas, illud, causa vero incognita, ita intelligi, ut naturaliter ejus causa cognosci non possit; eo quod in naturalium causarum censu non comprehenderatur, alias enim multi effectus in rerum Natura apparent evidentes, quorum causas incognitas sunt, & tamen miracula non sunt. Alii maluerunt dici, Miraculum esse aliquid arduum & insolitum, praeter Naturae facultatem, & spem admirantis proveniens, ex S. Thom. par. 1. quest. 105. art. 7. in princ. Medic. ubi alias quest. 8. lib. 1. cui non dissimilem definitionem ex eodem S. Thoma, & aliis affert Rocca ubi supra cap. 10. Dicunt alii, Miraculum simpliciter esse effectum, praeter & extra Naturae ordinem productum. Martin. Delr. lib. 2. disquisit. Magic. quest. 7. quibus definitionibus non absumis fuerit, quae sequitur: Miraculum effectus est rarus, arduus, & admirabilis, praeter Naturae ordinem ex primae causae virtute productus. esse enim miraculum effectum rarum & admirabilem, patet ex ipsa nomenclatura, cum miraculum dicatur quasi admiratione plenum. Archidiac. in cap. Nec mirum, num. 6. 26. quest. 5. Medic. ubi proxime, Rocca ibid. cap. 19. & ex nostris Card. lib. 15. de variet. cap. 81. unde fit, quod opera quaedam mira, ardua, & eventus rara miraculi vice habeantur. Tiraq. de leg. Connub. Glof. 1. par. 6. num. 22. quod vero sit opus arduum, illud manifestum facit, quod ipsius Naturae super omnia dominantis potentiam tan opere exuperet, quod tandem Dei virtute fiat, constat ex eo, quod neque ullus homo per se, neque Daemones ipsi miracula facere possint. Grill. de Sorites quest. 7. num. 15. Medic. de Mirac. operib. Dei. quest. 19. Martin. Delr. disquisit. Magic. lib. 2. quest. 7. immo neque ipsi sancti, neque ipsimet Angeli ex se, idem Medic. ibidem quest. 16. sola ergo primae causae, ac divina virtute sunt, unde illud in sacris Psal. Qui facis mirabilia solus. Gundif. de Heret. quest. 21. num. 6. Malvit. ubi supra dub. 3. num. 36. Nota tamen quod non protinus ob praedicta, quicquid supernaturaliter & divina virtute fit, censendum est, esse miraculum, sed id, quod fit modo inluceto. Sotus 4. sent. dist. 34. quest. unica, art. 3. col. 6. vers. num. autem relatus per Sanchez, de Matrim. lib. 7. disp. 39. nu. 8. Barbof. Coll. doct. lib. 4. tit. 15. cap. 5. num. 5. tom. 2.

Quoniam autem multa miracula non videntur ultra Naturae potentiam sese extendere, ut infirmorum sanationes, longa jejunia, ultra tempus quod mortalis conditio ferre potest, tolerata, Prophetia, & Ecclasi secundum aliquos, & alia hujusmodi, idcirco dubitandi occasione offerre nobis possent verba illa in definitionibus Miraculi apposita, quod nempe sit effectus vires naturae exuperans, cui dubitationi facillime fatiscit, si dicatur, quod etiam si non semper miraculum exuperet Naturae vires simpliciter, semper tamen exuperet respective ad ali-

quid, vel secundum quid, non enim exuperat Naturae vires, hominem a morbo aliquo, ut a febre ardenti, liberari, sed exuperat Naturae vires, hominem absque ullo evidenti medio, & in infanti, solo Christi Domino iussu, vel ejus nomine invocato, a febre immunes evadere. hac eadem ratione non exuperat Naturae vires, hominem quadraginta diebus a cibo & potu abstinere, sed exuperat ejus vires, hominem totidem diebus jejunare, qui a Natura non habebat eam aptitudinem, ut tam diutino tempore posset absque nutrimento permanere, superant ergo Naturae vires non secundum totum effectum, sed secundum modum. Biderman. in Agonistic. lib. 1. cap. 14. Luxta praedicta ergo duplex erit miraculum, ut docet Martin. Delr. lib. 2. disquisit. Magic. quest. 7. aliud enim est miraculum simpliciter, alterum secundum quid. Illud effectus est, praeter & extra Naturae creatae vires simpliciter productus, hoc autem effectus, viribus Naturae repondens, sed ejus vires exuperans respectu alicujus conditionis, aut modi operandi, cum qua conditione, aut quo modo Natura talem effectum producere non erat apta, vel dicamus, quod miraculum simpliciter effectus sit omnino supernaturalis, miraculum autem secundum quid, effectus quidam naturalis, non tamen ex dispositione, aut actione causarum Naturalium emanans, sed ex sola & absoluta Dei virtute, quae omnia lucentius infra explicabimus, & variis exemplis illustrabimus.

S V M M A R I V M.

- 1 Miraculum tripliciter divisi.
- 2 Miraculum contra Naturam quid.
- 3 Miraculum supra Naturam quid.
- 4 Miraculum praeter Naturam quid.
- 5 Miraculum praeter Naturam tripliciter divisi.
- 6 Miraculum praeter Naturam ob excessum.
- 7 Miraculum respectu obedientiae ipsius Naturae ad divinum verbum.
- 8 Miraculum praeter Naturam quando quid generatum sit.
- 9 Omne miraculum vel simpliciter, vel secundum quid supra Naturae vires est.
- 10 Miraculum in quatuor classes divisi.
- 11 Miracula primae classis pluris modis facienda, quam secundae, & sic de aliis.
- 12 Deus quo pacto vario modo operetur miracula.
- 13 Miraculorum supremum genus quodnam sit.
- 14 Secundus miraculorum gradus.
- 15 Tertia classis miraculorum.
- 16 Postremus gradus miraculorum.
- 17 Miracula majora, & minor esse possunt, & quomodo.
- 18 Nihil respectu Dei est miraculum.
- 19 Majus miraculum est, quod absolute est miraculum, quam quod secundum quid.
- 20 Et in uno eodemque gradu unum miraculum est majus alio.

De variis miraculorum generibus.

Q U A E S T I O I I.

UT ea, quae de miraculis tractamus, clara evadant, nonnulla necesse habemus a Theologis mutuari. Miraculum ergo illi tripliciter dividunt, nimirum in miraculum contra Naturam, supra Na-

turam, & praeter Naturam, quod sequenti modo declarant, ut ex S. Thom. 2. sentent. dist. 18. quest. 2. art. 3. referunt Medici, Rocca, & alii ex supra citatis, & Henric. Kornman. de mirac. mort. par. 1. in princ. Miraculum contra Naturam esse dicunt, quando aliquid contra rei Naturam & inclinationem fit, ut est, corpus ex se in raptu seu Ecclasi in sublime attolli, ut plerisque evenisse sanctis viris ipsae sanctorum vitae passim testantur: contra corporis enim gravis propensionem est, illud forsium ex se attolli; contra Naturam eodem modo est, montes de loco ad locum ex se moveri, cum ex propria Natura stabiles sint, nec amovibiles, tamen & hoc a fidelibus fieri posse per fidem patet in Evangel. Matth. cap. 21. vers. 21.

Miraculum porro supra Naturam tunc esse dicitur, cum effectus productus a Natura produci non potest in eo, in quo fit, ut est, mortuo vitam praebere: nam potest quidem Natura vitam femini prolifico communicare, non autem mortuo; sic etiam potest Natura visum restituere, non tamen ei, qui caecus a nativitate sit, & organum habeat labefactum, & minime reparabile.

Praeter Naturam autem dicitur miraculum, cum effectus productus est extra ordinem a Natura datum, ut quod quis subito, & incontinenti a morbo aliquo sanetur, nulla praevia humorum concoctione, ut focus Petri a febre ad Christi Domini nutum; cum si naturaliter sanari debuisset, oporteret per humorum alterationem ac concoctionem morbum superatum iri, ordine quem ipsa servat Natura in abigendis morbis, miraculosum quoque est, quod ficus ad ejusdem Christi Domini maledictionem illico aruerit, ut narratur Matt. c. 21. v. 20. nam ordine a Natura dato, si arefieri debuisset, hoc paulatim & in tempore fieri oportuit, alteratio enim fit in tempore naturaliter, non in instanti.

Sed & hoc postremum miraculorum genus tripliciter idem Theologi subdividunt, ut apud citatos auctores videre licet. primo enim miraculum aliquando dicitur praeter Naturam ob excessum, & singularem facti modum, non enim quicquam miraculosi habuisset, Ranas aliquot, aut aliquot animalcula Aegyptum infestare, aut aliquot coturnices in deserto Hebraeis advolasse, aut aliquot ex primogenitis Aegyptiorum una nocte succubuisse, aut mannam tantisper de Caelo cecidisse. omnia tamen haec maxime miraculosa fuerit ob excessum, ut diximus.

Secundum genus respicit obedientiam Naturae ad divini nominis invocationem, ut quod Viri ad Prophetiae maledictionem devorant pueros eisdem Prophetiae illudentes. Reg. lib. 4. cap. 2.

Tertium genus est, quando quid generatum & univrsim contingit, ut de Aqua Zelotypiae exemplificat iidem auctores, de qua in veteri Testamento Num. cap. 5. sed adverte quod quamquam haec ita recte distinguuntur, non est tamen quod unum idemque miraculum non possit simul in unoquoque praedictorum generum comprehendi; ut esset Mortuorum resurrectio, Montis de loco ad locum translatio; hi enim effectus sunt simul & contra & supra Naturam; & jam patet, omnibus miraculis id esse commune, ut vel simpliciter, vel secundum quid supra vires Naturae sint, ut diximus in hujus tituli principio.

Verumenimvero cum omnia miracula ex supra dictis ex Deo, aut ex ejus virtute sint, & inter se differant tantummodo ob diversum operandi modum

respectu causarum naturalium, iuxta quem unum dici potest majus alio, ego quatuor miraculorum classes considero; & faver Jacob Biderman, in *Agensib. lib. 1. cap. 14.* nam hæc divisio multo magis conformis videtur nostro modo intelligendi, quam superior; videturque maximi faciendi in consideratione & approbatione miraculorum, ad Sanctorum canonizationem deserviente; quia semper multo pluris æstimanda miracula primæ classis, quam secundæ; & pluris secundæ, quam tertiæ, & sic deinceps: ita ut majorem fidem sanctitatis, magisque indubitam facere possint quoad nos duo miracula primæ classis, quam quatuor secundæ, & majorem quatuor secundæ, quam duodecim tertiæ, & sic in reliquis; ratio est, quia in miraculis primæ classis nulla deceptio cadere potest, quæ potest cadere in miraculis secundæ, & multo magis tertiæ, & omnium maxime quartæ.

12 Deus ergo vel operatur miracula nullis median-
tibus naturalibus causis, & operatur id, quod nequaquam per ipsas effici potest, vel operatur quod per eas effici potest, sed non operatur per ipsas; vel operatur quidem per ipsas, non tamen ad operandum dispositas, vel operatur per eas etiam dispositas non tamen de proximo ad agendum, sed suo nutu eas invicem conjungendo. quæ omnia exemplis manifestissima mox evadent.

13 Primum ergo, ac supremum miraculorum gradum eorum dico, quæ absolute miracula dicuntur, & hæc neque ullo causarum Naturalium medio fiunt, aut fieri possunt, sed immediate ex mera ac libera Dei virtute emanant, ut est, mortuorum resurrectionis, montium de loco ad locum ex se translatio, solis retrocessio, aut ejuldem à suo motu cessatio. & hæc quoque possunt distingui inter se, pro ut superius retulimus.

14 Secundus miraculorum gradus est eorum, quæ fieri quidem possunt median-
tibus causis naturalibus, & tamen alio causandi modo à Deo, & ab ejus fervis divina virtute fiunt; ut repentina morborum curatio, & repetamus exemplum de socru Petri, quæ profecto poterat fortasse curari à febre, quanquam magna esset & lethalis, & medicis auxiliis, immo & ab ipsa Natura sanari; tamen sanatur absque illis ad Iesu Christi Domini verbum, cum dicitur: Et imperavit febrim. Idem etiam in Paralytico, & in leprosis, & in aliis mille accidit, ut tam in Veteri, quam in Novo Testamento patet.

15 Tertia classis eorum miraculorum est, quæ mediis causis naturalibus in actu fiunt, sed Deo ipsas naturales causas alias ad eos effectus producendos nequaquam dispositas, disponente & ordinante, vel earum virtutem adaugente, sufficientiamque illis causandi tribuente, ut curatio lepræ in Nahaman per Iordanis aquas, dulcoratio aquarum amararum per lignum immisissum, in nostræ salutis figuram, & alia his similia.

16 Postremus miraculorum gradus eorum est, quæ per media naturalia fiunt etiam disposita ad agendum, & ad talem effectum producendum, non tamen de proximo, unde neque illum essent productura absque concursu divinæ voluntatis non tantum permissive, sed specialiter, & cum effectu ad eam causarum applicationem concurrentis, ut de Leonibus devorantibus translatitis Samaritanos *4. Reg. cap. 17.* Leones enim homines devorare maxime naturalis res est, & causæ sunt Leones ad devorandum homines dispositæ, tamen ex speciali

Dei voluntate devorant Samaritanos illos, sic etiam serpentes in deserto contra Hebræos immisissæ causæ quidem naturalis ac disposita ad nocendum, & occidendum homines existebant, non tamen nocissent, neque quenquam occidissent, nisi ipse Deus ad suæ Iustitiæ rigorem demonstrandum eos in rebelles Iudæos immisisset, ut narratur *Numer. cap. 21.*

Miracula igitur in hos quatuor ordines divisa, *ma-
jora, & minora dici possunt, non tamen respectu Dei, nihil enim ejus respectu est miraculum, ita
Ecclesiastic. cap. 39. vers. 25. nihil est miraculum in conspectu ejus, & Marc. 10. & Luc. 18. omnia possibilia sunt apud Deum. cum ei nihil sit difficile juxta illud Genes. cap. 18. vers. 14. & Jerem. cap. 32. vers. 27. & Math. 19. vers. 26.* Apud Deum autem omnia possibilia sunt. unde prudentissime Pindar, in Pyth. od. 10.

*--- Mihi autem nihil in admittendo
Videri esse impossibile, si Dei executi fuerint.*

Sed majus, & minus miraculum dicitur respectu Naturæ, quatenus in his operibus magis, aut minus ipsius Naturæ vires experiantur, ut ex D. Thom. *Rocca ubi alias cap. 23. & seq. & alii supra citati.* atque hac ratione constat, majus miraculum esse illud, quod absolute miraculum dicimus, quam quod secundum quid vocamus, & majus, quod in supremo, quam quod in infimo ordine collocandum est: notissimum quippe est, majus miraculum esse mortuum suscitare, quam iustum sanare, & majus miraculum esse, ignem de celo, quam pluviam evocare, quod horum utrumque magis Naturæ vires exuperet. & majus item miraculum est Solem retrocedere ab occasu in ortum, ut Ezechia testimonium daretur in suæ vitæ tutelam, quam eundem Solem ad Iosua præceptum stare, ut subtilissime probat Galeott. *Mart. de doctr. premisc. cap. 38.* & sic de cæteris. immo in uno eodemque gradu minorum, potest unum esse majus alio, ut patet, nam majus miraculum est, mortuum suscitare, quam visum cæco nato restituere; sed hæc ulteriori exemplo non egent.

S V M M A R I V M.

- 1 Effectus aliquis ut miraculi nomen habeat plures debet habere conditiones.
- 2 Prima conditio effectus miraculosi, ut appareat esse supra Naturæ vires.
- 3 Interdum per causas naturales effectus fit, ex speciali tamen Dei voluntate.
- 4 Secunda conditio effectus miraculosi, ut fiat divina virtute.
- 5 Tertia conditio, ut accidat ex hominum merito, non ex verborum vi.
- 6 Quarta conditio effectus miraculosi, quod effectus patens sit.
- 7 Quinta conditio, ut sit ad Fidei corroborationem.
- 8 Sexta conditio, quod appareat in instanti.
- 9 Septima conditio, quod fiat sine dolore. Contrarium.
- 10 Octava conditio, quod sit opus perfectum. *(ibid.)*

De conditionibus effectus miraculosi.

QVÆSTIO III.

UT effectus aliquis miraculi nomen mereatur, nonnullas habeat conditiones necesse est, quarum

quarum aliæ à Theologis, & Canonistis desiderantur, aliæ vero à Philosopho, ut Philosophus est, recenseatur autem conditiones hujusmodi per Malvetium ubi alias *dub. 3. a num. 38. ad 41. per Cassan. in Catal. Glo. inud. par. 3. conf. 49. Mascard. concl. 262. a num. 25. ad seqq. Medic. de mir. ab. operib. Dei lib. 1. quæst. 22. per totam.* Martin. Delr. *disquisit. magic. lib. 2. quæst. 7.* August. *Barbol. de off. & potest. Episc. alleg. 97. num. 8. par. 3. Roccam de Canoniz. Sancti. cap. 19.* & per alios eodem tractatu, sunt autem quæ sequuntur: Prima, ut appareat, cum effectum esse supra Naturæ vires; jam enim in definitione patet, esse de miraculi ipsius essentia, ut exuperet vires Naturæ: non enim dici potest miraculum, quod per naturales causas fit, & eo ipso modo, quo succedit per eas fieri potest. sed animum ad id advertendum, quod etiam superiori quæstione monuimus, evenire nempe, ut effectus aliquis per naturales causas fiat, ex Dei tamen specialivoluntate, ipsas causas ad agendum aut nullo modo, aut non de proximo dispositas, disponens. *Vallés. de sacr. Philosc. c. 35.* ut in curatione lepræ *Nahaman lib. 4. Reg. cap. 5.* per aquas Iordani: in quo miraculo Deus disposuit ipsas Iordani aquas, tribuens illis facultatem, quam antea minime habebant, mundandi nempe à lepra. & in hoc consistit miraculum; mundatio enim lepræ posthac per easdem aquas naturalis res est; sunt enim & aliæ aquæ nonnullæ (in quarum numero ad præsens, & post illud miraculum recenseatur ipsa aqua Iordani) quæ virtutem habent mundandi lepram, ut de ipso Iordane testatur *Bacc. lib. 3. de Therm. cap. 3. rubr. de balneis ad curis morbos.* Ad hoc autem multo magis confirmandum ac demonstrandum, non consistere in eo casu miraculum in ipsa lepræ curatione & mundatione, sed in attributione virtutis, quam non habebant, ipsis aquis Iordani, nota in sacro textu, mandatum fuisse Nahaman à Propheta, ut septies lavaret se in Iordane, non autem semel, ut satis fuisse ad miraculi efficientiam; quia postquam Deus Optimus Maximus eam virtutem Iordani aquis impertitus est, ut à lepra mundarent, naturali jam via & agendi modo Nahaman curari debuit, nempe per alterationem, mundificationem, & corroborationem membrorum; quæ omnia non unica vice, aut temporis momento naturaliter perfici poterant, sed tempore, & repetitis vicibus, ut in cæteris naturalibus balneis uluvenit. Fuit ergo supra Naturæ vires, quod aquæ Iordanis alias ex sua Natura nullam talem virtutem habentes, illico ex Dei virtute ad Prophetæ petitionem, eam facultatem induerent, quam etiam posthac servarunt, ut dixi; sed ipsa lepræ mundatio in Nahaman effectus naturalis fuit, à Naturali causa naturali via ac modo productus. Ad id ergo, quod dicit *Bart. de Test. num. 57.* nimirum non esse miraculum id, quod fieri potest per causas naturales, dicendum videtur, quod non sit simpliciter intelligendum, sed si fieri quidem possit non quomodocumque, sed eo modo, quo fit; ut si antea aquæ Iordanis virtutem illam à Natura habuissent, jam nullum in eo casu miraculum esset, non enim naturaliter fieri potuisset, ut aquæ illæ in continenti eam virtutem induerent, & fortasse etiam ad præsens non tam cito alios quoscumque; à lepra mundarent, ut Nahaman mundatus est.

4 Secunda conditio est, quod fiat divina virtute, non ex arte Diabolica, aut aliter: Dæmones enim, & eorum sequaces mira quædam faciunt, ut Magi

Pharaonis, Martin. de Arles de *superstitione num. 93.* quæ tamen miracula non sunt, quia vel non sunt vera, sed apparentia tantum, & vocantur proprie præstigia, & illusiones, eo quod Dæmones nobis illudant, oculosque ita perstringant, ut ea quæ non sunt, neque esse per ipsos possunt, realiter esse apparere nostris sensibus faciant, vel si vera quidem sunt, non virtute divina, sed Naturali fiunt, neque ipsius Naturæ vim pertranseunt, à nobis tamen miracula judicantur, quia talia vel nunquam, vel de raro videmus, aut earum causas nescimus: quod & Thom. *Eraft. disputat. contra Paterisum par. 1.* bene explicabat. possunt enim Dæmones mirabilia quædam facere, nunquam tamen Naturæ vires exsuperare, ut exempli causa possent quidem Dæmon aliquem morbum celeriter, & quasi subito curare, non tamen aliter, quam per media naturalia, quæ ipsi notissima sunt, sic Vrbs Roma longa peste affecta adventu Esculapii à peste vindicata est, ut narrat *Lactantius de Orig. Err. cap. 8.* & sic nobis id quidem miraculum videtur, cum tamen naturalis res fuerit, cessante peste ob subitam causarum amotionem. Eodem quoque pacto cætera permulta miracula ab historicis enarrata, ut à Tito Livio, *Valesio Maximo,* & aliis, & relata ab eodem *Lactantio* ibidem, nunquam vires Naturæ prætergressa sunt, aut saltem apparentia, non autem vera fuerunt. Quotiescumque ergo constaret realem, ac verum aliquem effectum neque ab homine, neque à Dæmone, neque à Natura fieri potuisse, illico probatum remaneret, illum fuisse miraculosum; neque enim miraculosum quid probari evidentiùs potest, quam probando non potuisse esse naturale, atque hac ratione ea omnia miracula, quæ talia simpliciter dicuntur, ut Resurrectio mortui, vera Prophecia, & his similia, pro miraculis illico se produnt, quia & Dæmonis, & Naturæ vim omnem exuperant, unde inanis ac superflua est omnis probatio in his, quia ex se ipsis miraculosa apparent, non sic autem infirmorum sanationes, & alia his non dissimilia.

Tertia conditio est, quod effectus non accidat ex vi verborum, sed ex hominum merito. hanc conditionem Theologi desiderant, quia constat in sacrosancto Missæ sacrificio ex verborum vi per sacerdotem prolatorum, panem, & vinum in corpus, & sanguinem verum ac realem Christi transubstantiari; sic etiam in aliis sacramentis ex verborum enunciatione, maxima ac supernaturalis virtus conciliatur; at non ex hoc quis dici possit miracula fecisse, quia quantumvis malus esset sacerdos sacrificans, aut benedicens, tamen idem panis, & vinum eodem modo transubstantiantur, & cætera sacramenta eandem virtutem communicarent; non enim hæc ex hominum merito contingunt, sed ex verborum vi, ut dixi; unde hæc conditio videtur mihi magis respicere ipsam hominem facientem miracula, quam naturam effectus miraculosi, & ea de causa ad Philosophum, quemadmodum neque aliæ ex his, nihil pertinet. Quod enim per verba quædam fieri possint alia miracula, præter ea quæ vel in Missæ sacrificio profertur, ad transubstantiandum in corpus & sanguinem Christi Domini panem & vinum, in eo sacrificio oblatum, & alia quæ vim sortita sunt ab ipsa Ecclesia, vanum omnino est & ab omni veritate alienum; non modo enim per illam verborum genus miraculum, quantumvis minimum, fieri non potest, sed neque ex eorum

confugiant, effectus illos pro miraculis iudicantes; quod etiam extra Christianam Religionem & nunc accidit, & olim evenit, semperque in futurum eveniet, quod optime demonstravit Lucret. lib. 6, de rer. nat. his verbis:

Cætera, quæ fieri in terris, Coloque tuentur Mortales, pavidis cum pendens mentibus sæpe Efficiunt animos humiles formidine Divum, Depressisque premunt ad terram, propterea quod Ignorantia causarum conferre Deorum Cogit ad imperium res, & concedere regnum: Quorum operum causas nulla ratione videre Possunt, hæc fieri divino numine ventur.

Ex ignorantia ergo admiratio, & ex admiratione Deo tanquam miracula tribuuntur ea, quæ non secus ac cætera omnia Natura operante eveniunt, contra autem cognitio causarum, quæ ex Philosophia habetur, admirationem tollit. Plutarch. in lib. de An-dit. off. De hac eadem causa loquebatur Hipp. nos- ter in lib. de morbo sacro dicens: Homines vero ex im- peritia, & admiratione, ei (nimirum morbo sacro) Naturam quandam, & causam divinam inesse cen- suerunt, quod nulla in eo reliquorum morborum si- milis esset, & præ consilii inopia, quod morbum non cognoscunt, illi divinitatem aservant. Hæc Hip- pocrates, quod quidem etiam nostris temporibus eodem modo in aliis multis evenit; cum enim mor- bum curatu difficilem, aut accidentia rara, & aliis morbis non consueti habentem offendimus, illico vel ad Dæmonia, vel ad cæteras metaphysicas cau- sas eos referimus; ita ut plures eorum, qui Dæmo- niaci existimantur, melancholici sint, aut ex utero la- borantes, ut alias dixi, ob symptomatum enita novi- tatem ac raritatem tales existimantur; neque solum indoctos, & idiotas decipi aliquando contingit, sed etiam doctos viros, id ipsum ergo in miraculis cele- brandis evenit. Verum quia ex ignorantia nihil un- quam boni emanare potest, cum ipsa per se mala sit, omnino abigenda est, & idcirco à doctis semper ve- ritas expectanda, eorumque iudicium in his maxime expetendum.

S V M M A R I V M.

- 1 Prophetia quid. & num. seqq.
- 4 Prædictiones multa sunt, quæ tamen prophetiæ non sunt.
- 5 Ars, & Natura ex aliquorum sententia vim habent in futurorum prædictione.
- 6 Divinatio datur in rerum Natura.
- 7 Medicina habet partem divinatricem.
- 8 Medicina nihil certi prævidere, aut prædicere potest, sed tantum conjecturæ alter.
- 9 Medicinæ ars non promittit certam prædictionem futurorum eventuum.
- 10 Medicinæ artis fallacia in prædicendo, unde sit.
- 11 Astronomia maxime ad Prophetiæ naturam accedit. Vide ibid.
- 12 Astrologia digna est, ut à scientiarum amatoribus intime cognoscatur.
- 13 Astrologia nihil quod futurum sit pro certo prædicere potest, sed omnia conjecturæ alter.
- 14 Quibus modis naturaliter contingat Prophetia.
- 15 Melancholica temperatior maxime apta est ad divinationem.
- 16 Melancholicis morbis detenti, & prophetare, & aliena lingua non edocti loqui, & alia multa mirabilia facere traduntur. (Aristotele.)
- 17 Divinatio per somnia non temere est aspernanda ex

- 18 Moribundis divinare solent.
- 19 Herbe quadam, lapides, gemæ, Aquæ divinationem procurare creduntur.
- 20 Ex prophetiâ dono non potest quis tanquam ex miraculo in sanctorum numerum redigi.
- 21 Prophetia tum bonis, tum malis communis.
- 22 Prophetia non est inter miracula, sed potius inter admirabilia rependa. Contrarium num. seq. & num. 40.
- 24 Futurorum prædictio apud Veterum nonnullis à Natura iam aliena habita, ut Deos ipsos in ea mentiri voluerint.
- 25 Futurorum prædictio si vera sit, à Deo non emanans, per accidens vera est.
- 26 Certitudo futuri evenus in vera Prophetia requiritur.
- 27 Certitudo eventus in quibuscumque divinationibus desideratur.
- 28 Casu interdum prædicta, quæ ratione vere fuisse prædicta ab exitu contingat.
- 29 Melancholia maxime confert ad prudentiam.
- 30 Prædictio quæcumque à Melancholicis facta, casu fit.
- 31 Prophetantes, & divinantem non intelligunt quicquam eorum, quæ prophetant, aut divinant.
- 32 Non omnes, qui Melancholicis morbis tenentur, divinare solent.
- 33 Prædictio futurorum est perfectioris, & sapientioris Intellectus. & num. 37.
- 34 Somnia, quæ à copia, & qualitate humorum procedunt, habent aliquam significationem.
- 35 Cardanus vanitatis notatur.
- 36 Somnia quæcumque vana sint quoad futuri prædictionem.
- 38 Non omnes, qui somniant divinare dicuntur, sed cetum pauci.
- 39 Anima in moribundis minus recte suas functiones exercere potest ob instrumentorum defectum.
- 41 Ex Dæmonis ministerio an possint futura certo prædici, aut cognosci.
- 42 Dæmon nihil agere potest, quod Naturæ vires ex- pereat.
- 43 Dæmonis opera non nisi ea, quæ aliquam conexio- nem habent cum rebus præteritis, aut presenti- bus, possunt prævideri.
- 44 Prophetare non potest Dæmon.
- 45 Dæmon contingentiâ futura ignorat, probabiliter ta- men conjecturat.
- 46 Hominem non posse, nisi Dæmonis opera, futura di- vine, quomodo accipiendum.
- 47 Hippocrates ex Physionomia malos, aut bonos mores denotat.
- 48 Ex mala aut bona facie, bonitatem aut malitiam deprehendimus.
- 49 Deformitas corporis malam mentem arguit.
- 50 Deformitas insignis impedit ordinem susceptionem.
- 51 Vbi torquendi plures Rei sint ad eliciendam verita- tem in paritate indicatorum, ab eo incipiunt Indi- ces, qui pejorem habet effigiem.
- 52 Præfugium ex Physionomia nullam habet certitudinē.

De Prophetia, seu rerum futurarum prædictione, occultarumque cognitione.

Q U Æ S T I O V.

Sed quemadmodum, ut ex superiori quæstio- ne patet, ob alteram ex commemoratis causis multi

multi multos effectus mere naturales miraculosos iudicant, cum non sint, sic è contra perversas quidam Philosophi, & impia temeritate insignes, multa, quæ vere & absolute miracula sunt, ad effectus & causas naturales reducere conantur, Naturæ opera tribuentes, quæ solius Dei virtute fieri pos- sunt, sic & non aliter miraculosa opera in fidei no- stræ, & Catholicæ veritatis testimonium ac confir- mationem emanantia diminuere tentantes, insimul- que eius fundamenta concutere volentes. Itaque ad horum temeritatem coercendam operæpretium ef- fuxi, ad quædam particularia descendere, demon- strando quædam à Natura nullo modo esse posse, sed semper supernaturalem ac divinam virtutem re- quirere, & in consequens vere & absolute miracu- la esse, præcipue autem ea talia fuisset, quæ tam in ve- teri, quam in nova Sacra Historia enarrantur, hinc etiam apparebit, quantum proprie miracula sint, ob quorum vim & apparentiam, quantum ex ipsis est, possit quis in Sanctorum catalogum recipi, quæ- nam insufficientia sint, & de quibus non sit curan- dum, quod Naturæ vires non pertransierint.

Ac primo loco de Prophetia & divinatione ser- monem habeamus, de qua qui multa scire desiderat, legat præ cæteris Delrium *disquisit. magic. lib. 4.* & Torreblanc. in *Epit. delir. lib. 1.* & ex nostris Card. lib. 14. de *variet. cap. 48.* Peucerum de *omni divin. genere.* dicitur autem Prophetia, divina inspiratio rerum à nobis procul distantium, eventa immobili veritate, & maxima cum certitudine prænoscent, at- que denuncians. Mart. Delr. *disquisit. magic. lib. 4. cap. 1. quæst. 1.* vel brevius cum Cassiodoro, ex quo repetit Medices *cit. lib. 1. quæst. 21.* & Torreblanca in *Epit. delir. lib. 1. c. 1. n. 54.* est inspiratio vel reve- latio divina, rerum eventus immobili veritate denun- cians. Ego hic Prophetiæ nomen tantisper latius ac- cipio, ac magis Philosophice, nempe prout intelligi- mus, Prophetiam esse certam futurorum prædictio- nem, ex infallibili præcognitione emanantem, offen- dere enim hic paratus sum, hanc certam, & in falli- bilem futurorum prædictionem nullo modo posse à Natura proficisci, quemadmodum neque certas oc- cularum rerum cognitiones. Prædictiones enim multæ quidem sunt, aut fieri dicuntur, quæ nequa- quam Prophetiæ nomine dignandæ sunt, nisi id per nominis abusum fiat, quia nullam habent prædicto- rum eventuum certitudinem, ut Prophetia habere debet. Videndum autem quoniam sese extendant cæteræ prædictiones omnes, & quantum, & quare- nus futura annunciare valeant, ut appareat dehinc, Prophetiam semper effectum esse miraculosum, & ex Inspiratione divina, & causa supernaturali, nun- quam autem ex naturali emanantem.

Præsupponunt igitur hominum plerique, tam Ar- tem quam Naturam in futurorum prædictione vim habere. Et ante omnia dari in ipsa rerum natura di- vinationem, communi hominū consensu, & infinitis pæne experimentis probant, & universaliter, ut Ci- ceronis verbis utar in *prim. lib. 1. de divinatione*: Gen- tem quidem nullam videmus, neque tam humanam atque doctam, neque tam immanem atque barba- ram, quæ non significari futura, & à quibusdam in- telligi, prædique posse censeat. Sed hoc, ut dixi, simpliciter ex ipsa Naturæ vi interdum, alias vero ex arte contingere posse existimatum est. Primo au- tem artes, quæ id ex proposito, ac præcipue promittunt, (ut earum quædam præteream, quæ ad ri- diculam usque vanitatem excreverunt, ut omnes au- Liber IV.

gurandi artes, & per lineas manus aut frontis præ- dicendi, nempe Chiromantiâ, & Metoscopiam, di- vinationem per somnia, & hujus farinæ alias; qua- rum nomina & instituta si quis scire cupit, legat Car- danum de sapientia *lib. 4.* & Peucerum de *omni divi- nat. genero.* & Mart. Delr. *disquisit. magic. lib. 4. per totum*) sunt Medicina, & Astrologia.

De Medicina ergo certum est, eam non modo particulares hominum propensiones ac passionem ex temperamento, & corporis habitu posse cogno- scere, quod facillimum existimatur, sed etiam futu- ros, & imminentes morbos prænuunciare, &, quod plurimum expetitur, eorundem morborum eventus prædicere, nempe mortem ex iis secuturam, aut fu- turos abscellus monere, aut tutam sanitatem promit- tere; ipsorum etiam morborum recidivas, aut trans- mutationes, partiumque ex ipsis morbis futuras læ- siones prævidere. hæc enim omnia, quæ Prophetiæ naturam sapere videntur, ab ipsa arte promittuntur; unde quantum ex ipsa est, non videtur, futurorum prædictionem esse miraculosam, nec consequenter semper supernaturalem causam habere.

Sed etiam si hæc veritatem aliqua ex parte in se contineant, notissimum tamen est, & ab hominum nullo negandum, artem hanc licet inter omnes no- bilissimam, & sensu ipso stabilitam, nihil omnino certi unquam posse prævidere, neque prædicere, sed omnia sola conjectura assequi, quod recte infi- nuabat Hipp. 2. *Prædict.* Ego autem, dicens, hujus- modi scilicet Medicos, vates esse nolo, sed signa de- scribam, ex quibus quis sanos fore, aut mortuos homines conjectura cognoscat, quasi diceret, non est in Arte Medica, futura quomodo eventura sint certo cognoscere, hoc enim Vatum ac Prophetarum proprium est, non Medicorum, qui tantum conjecturaliter per signa quædam futura prævidere possunt. Recte igitur Cicero *citato lib. 1. de divina- tione*, Medicorum prædictiones inter divinationes connumerari non vult: nam si quid unquam in me- tendo evenit, quod Medicorum prædictionibus re- spondeat, id quidem omne per conjecturas assequi- ti sunt, & per accidens dehinc eo modo evenit, non ex ipsius artis prædicendi certitudine; nos enim ipsi nostræ artis fallaciâ in prædicendo non sine honesto rubore confiteri cogimur. Admirandas autem Ga- leni, & aliorum prædictiones, præcipue autem Car- dani, ego quidem quantum in me est satis superque admiror, scio tamen doctissimos quosdam viros eas risu exceperisse, & tanquam ab ipsismet auctoribus confictas (quod ego non admiserim) aspernatos, scientes artem posse sibi hæc promittere, neutiquam autem artifices, forsitan ob vitæ brevitate, ea asse- qui posse, ego tamen libenter concedam Galeni, & Cardani, aliorumque quorundam ingenia cæte- rorum omnium ingenia excellentia superasse, non tamen eorum prædictiones quicquam certi habere potuisse existimandum, ita ut prædicta de necessita- te sic contingerent, neque possent alio modo, quam prædicta ab ipsis erant, evenire; ars enim id omnino non promittit: immo nos in præsentiarum neque Galeni, neque Cardani, neque hujusmodi Medico- rum prædictionibus similes facere scimus, neque alios, qui similes faciant, aut audimus, aut videmus; immo ingenue cum veridico præceptore nostro Hipp. 2. *Prædictor.* dicamus: Prædictiones Medico- rum referuntur permultæ tum præclaræ, tum ad- miratione dignæ, quales neque quidem prædixi, neque quemquam, qui prædiceret, audivi.